

Список використаних джерел

1. Зинченко В. П. (2008). Общество на пути к «человеку психологическому». Вопросы психологии. № 5. С. 113–122.
2. Бринза И. В. (2015). Готовность к изменениям как психологический ресурс личности в достижении благополучия. Science and Education a New Dimension pedagogy and psychology. III (31). Issue: 61. С. 69–74.
3. Грановская Р.М. Психология веры / Р.М. Грановская // – СПб. : Питер, 2010. – 480 с.
4. Платонов К. К. О системе психологии. М., – 1972. С. 109.
5. Букин, В.Р. Ерунов, Б.А. На грани веры и неверия. Издательство: Л.: Лениздат. 1974. – 164 с.
6. Леонтьев Д.А. Духовность, саморегуляция и ценности/ Леонтьев Д.А.: Гуманитарные проблемы современной психологии//. Известия Таганрогского гос. Радиотехн. Ун-та, 2005 – № 7. – С. 16–21.
7. Paloutzian R.F., Park C.L. Recent Progress and Core Issues in the Science of the Psychology of Religion and Spirituality. In: Handbook of the psychology of religion and spirituality: 2nd ed. / ed. by R.F. Paloutzian, C.L. Park. NY: Springer, 2013. P. 3–21.
8. Schuster M.A., Stein B.D., Jaycox L.H., Collins R.L., Marshall G.N., Elliott M.N., et al. A national survey of stress reactions after the September 11, 2001, terrorist attacks. New England Journal of Medicine. 2001. Vol. 345. № 20. P. 1507–1512. doi: 10.1056/NEJM.200111153452024.

Тропін Захар Володимирович,

доцент кафедри міжнародного права
Інституту міжнародних відносин Київського
національного університету імені Тараса
Шевченка, кандидат юридичних наук,
доцент

ПРИНЦИП ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВІДНОСИН ЯК ОСНОВА МИРНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ

Загострення міждержавних відносин в останні часи викликало підвищену цікавість до питань мирного вирішення міжнародних спорів. В практичній площині все частіше лунають запитання щодо окремих аспектів мирного вирішення міжнародних спорів, а також стосовно життєздатності цього механізму в сучасних умовах взагалі.

Розгляд теоретичних питань мирного вирішення міжнародних спорів не можливий без дослідження основи, яка визначає діяльність мирних засобів вирішення міжнародних спорів в сучасному міжнародному праві – принципу мирного вирішення міжнародних спорів, його місця у вирішенні міжнародних спорів та впливу сучасного міжнародного права на його зміст.

Принцип мирного вирішення міжнародних спорів становить основу сучасного міжнародного права. Автори беззаперечні в тому, що саме на його основі побудовані сучасні засоби вирішення міжнародних спорів. Так, наприклад Едуард Андріанович Пушмін зазначав, що принцип мирного вирішення міжнародних спорів це основоположне начало сучасного міжнародного права [4, с. 23]. Кількість досліджень в яких в тому чи іншому вигляді аналізувався зміст цього принципу величезна, адже він досліджувався не лише в контексті мирного вирішення міжнародних спорів, але й при загальнотеоретичних дослідженнях принципів міжнародного права.

Зазначені дослідження зводяться до інтерпретації принципу мирного вирішення міжнародних спорів, як обов'язку держав (в кращому випадку – суб'єктів міжнародного права) вирішувати свої спори виключно мирними засобами [3]. В цьому контексті і розглядається застосування цього принципу до будь-яких розбіжностей в міжнародних відносинах. Але виявляється, що наразі вже неможливо говорити про застосування цього принципу в запропонованій інтерпретації до розбіжностей, що виникають саме в сучасних міжнародних відносинах.

Фактично запропоноване застосування принципу мирного вирішення міжнародних спорів передбачає, по-перше – наявність спору, по-друге – сторони спору мають бути на одному рівні правовідносин або принаймні штучно виведені на один рівень правовідносин (наприклад як це відбувається під час вирішення інвестиційних спорів). А як бути в тих ситуаціях коли відсутній перший або другий елемент або і перший і другий? Прикладів такого в сучасному міжнародному праві достатньо.

Одним з найяскравіших прикладів цього є міжнародне кримінальне право. Наприклад рішення Нюрнберзького [1] та Токійського трибуналів, де вперше фізичні особи були притягнуті до відповідальності за порушення норм міжнародного права, чим було визнано здатність фізичних осіб безпосередньо нести обов'язки та бути відповідальними безпосередньо за міжнародним правом. Згодом, цей підхід був розширений практикою Міжнародних кримінальних трибуналів по колишній Югославії, Руанді та Сьєрра-Леоне і діяльність Міжнародного кримінального суду.

Очевидно, що зазначені інституції діяли та діють не на основі принципу мирного вирішення міжнародних спорів, а особи в них притягались та притягаються до відповідальності не задля вирішення міжнародних спорів. На наш погляд основною метою діяльності цих установ була та є ідея захисту прав та законних інтересів суб'єктів, права яких були порушені в наслідок дій осіб, що притягались чи притягаються до відповідальності.

Ще одним цікавим прикладом можуть стати засоби захисту прав людини сучасного міжнародного права. Закріплення прав людини на універсальному міжнародному рівні не було підтримано більш-менш істотними засобами їх реалізації, а всі ці положення формально не

мали зобов'язальної сили. Такі положення та засоби їх реалізації були закріплені на регіональному рівні. Так, 4 листопада 1950 року була прийнята Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод, яка стала першим зобов'язальним міжнародним документом у цій сфері, реалізація якого була підкріплена судовою установою Європейським судом з прав людини. Також у 1969 році в межах Організації американських держав була підписана Американська конвенція з прав людини, якою було засновано Міжамериканську комісію з прав людини та Міжамериканський суд з прав людини. У 1981 ж році в межах Організації африканської єдності була підписана Африканська хартія прав людини та народів, яка заснувала Африканську комісію з прав людини та народів.

Таким чином, приклади діяльності інституцій з захисту прав людини свідчать про їх розвиток в бік відмови від категорії спір між державою та фізичною особою (що мало місце коли існували проміжні органи для розгляду скарг осіб права яких були порушені), в категорію оскарження дій та переслідування держав фізичними особами за порушення прав людини та основних свобод.

Як ми бачимо зазначені вище тенденції міжнародного кримінального права та права захисту прав людини ставлять питання про необхідність переосмислення ролі принципу мирного вирішення міжнародних спорів в сучасному міжнародному праві в бік його заміни (або принаймні доповнення) принципом права на захист прав та інтересів суб'єктів міжнародних правовідносин. Адже якщо ми не можемо говорити про наявність спору у правовідносинах та/або має місце нерівність суб'єктів правовідносин, логічно припустити що між ними розглядається не спір, а відбувається захист прав та інтересів суб'єктів таких правовідносин. Слід наголосити, що зазначене жодним чином не зменшує можливості мирного вирішення міжнародних спорів, оскільки можливість правовими засобами вирішити спір є одним з шляхів захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин.

З іншого боку зазначене не означає появу в міжнародному праві принципу права на справедливий суд або принципу права на правосуддя. Адже означені принципи в загальній теорії права, праві прав людини та конституційному праві відсилають до діяльності судових установ, як основи захисту прав та законних інтересів людини [2]. Наразі, міжнародне право в цій частині має набагато ширший інструментарій зумовлений координаційним характером міжнародного права та дією принципу мирного вирішення міжнародних спорів. Саме тому більш правильно говорити про зародження принципу права на захист прав та інтересів суб'єктів міжнародних правовідносин на доповнення або замість принципу мирного вирішення міжнародних спорів.

Таким чином, підсумовуюче вище зазначене, можливий висновок, що сучасна ситуація в міжнародному кримінальному праві та праві прав людини свідчить про те, що принцип мирного вирішення міжнародних спорів вже не може розглядатись як всеосяжний принцип

сучасного міжнародного права, що забезпечує врегулювання міжнародних розбіжностей. Ситуація в зазначених галузях міжнародного права характеризується поширенням розбіжностей які мають характер не спору, а переслідування держав індивідами (або навпаки) задля притягнення до відповідальності та поновлення порушених прав. Таким чином, можна говорити, про те, що в сучасному міжнародному праві принцип мирного вирішення міжнародних спорів має бути щонайменше доповнений принципом захисту прав та інтересів суб'єктів міжнародних правовідносин.

Список використаних джерел

1. The Nuremberg Trial, Decision, 6 F.R.D. 69 : 1946. URL: <http://www.uniset.ca/other/cs4/6FRD69.html>.
2. Арановский К.В. *Государственное право зарубежных стран: Учебное пособие*. Москва : ИД "Форум" : Инфра-М, 2000. – 488 с.
3. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. *Міжнародне право. Основи теорії* : підручник. / за ред. В.Г. Буткевича. Київ : Либідь, 2002. 608 с.
4. Пушмин Э. А. *Мирные средства разрешения международных споров*. Ярославль, 1981. – 79 с.

Федорович Ольга Василівна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
за спеціальністю «Психологія» ННІЗДН
Національної академії внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА КРИТЕРІЇ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Згідно з визначенням ВООЗ (Всесвітньої організації охорони здоров'я), здоров'я – такий стан людини, який характеризується не лише відсутністю хвороби чи фізичних дефектів, але й повним фізичним, душевним і соціальним благополуччям. Тому увага до проблеми психологічного здоров'я є цілком закономірною.

В історії психології ініціатива формулювання і розробки проблеми психологічного здоров'я по праву належить представникам психоаналізу (А. Адлер, К. Хорні, Е. Фромм) та гуманістичної психології (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, Е. Еріксон).

Так, А. Адлер вважає, що компенсація почуття неповноцінності, притаманного всім людям, досягається за рахунок почуття спільності (приналежності до соціальної групи). Таке почуття за своїм сенсом перевершує будь-які індивідуалістичні прагнення, в тому числі й задоволення потреби в самоактуалізації. При цьому найбільш цінним є спільне прагнення групи людей до самовдосконалення. Згідно з його теорією, психологічне здоров'я залежить від того, наскільки людина здатна вирішувати три основних життєвих завдання: творчо працювати, дружити і любити [1].

К. Хорні обґрунтовує, що критерії психологічного здоров'я відмінні в різних культурах, причому кожна з них вважає, що